

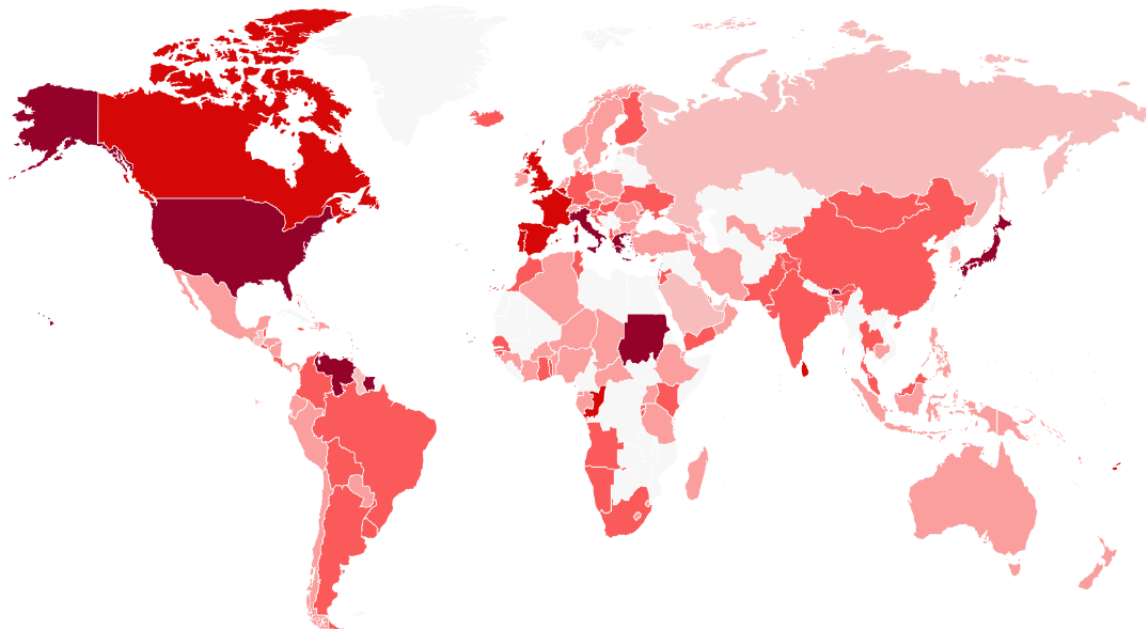
MAGYARORSZÁG 20 ÉVE AZ EU-BAN: HOGYAN VÁLTOZOTT A HAZAI ADÓSSÁG?

2004. május 1-én tíz új állam csatlakozott az Európai Unióhoz, köztük Magyarország. Cikksorozatunkban egy-egy mutató segítségével járjuk körül, hogyan változott hazánk helyzete 20 éves EU tagságunk ideje alatt. Jelen cikkünk témája a **költségvetési hiány és az államadósság**.

A világ országai jellemzően évről-évre költségvetési hiánnyal szembesülnek. Az államadósság tulajdonképpen ezeknek az éves (negatív) költségvetési egyenlegeknek az összesített értéke. A nemzetközi és az idősoros összehasonlítás érdekében jellemzően GDP arányosan szoktuk vizsgálni ezeket az adatokat.

GDP arányos bruttó államadósság a világon (% , 2022)

● 120< ● 90-120 ● 60-90 ● 30-60 ● <30

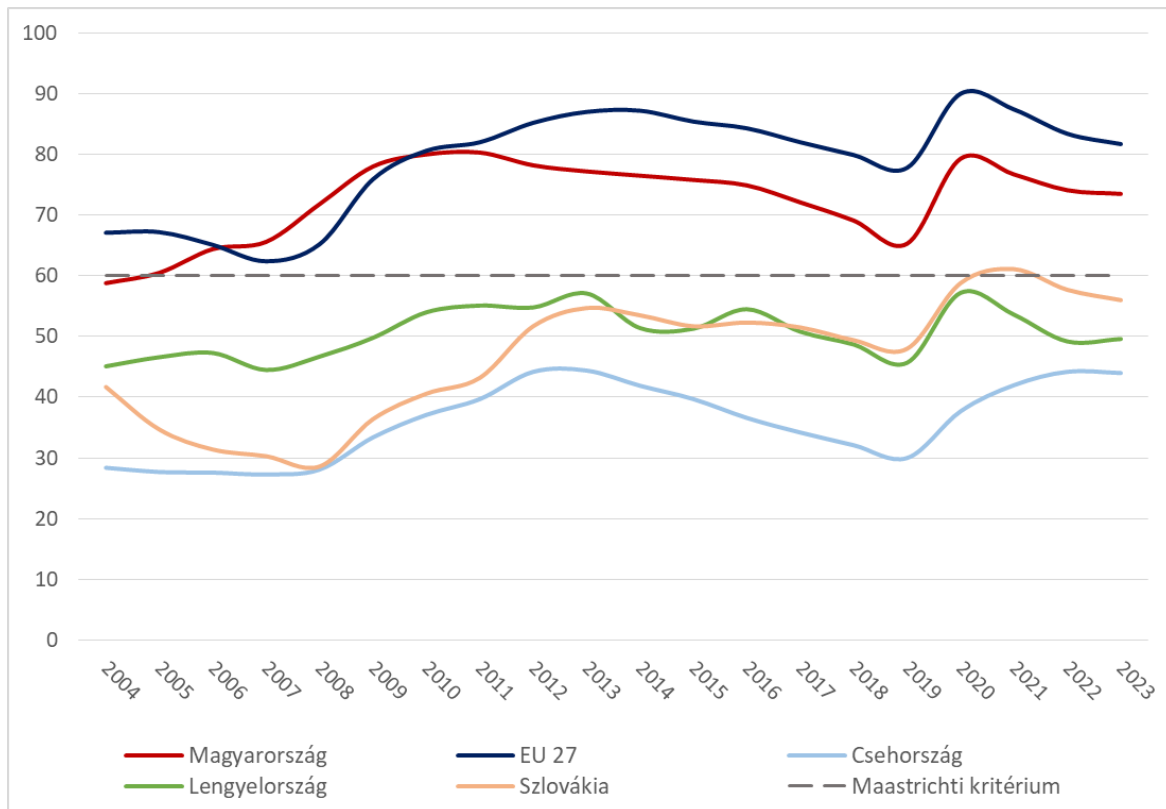

Forrás: [IMF \(2024\)](#)

A világ országainak adóssága mind nominálisan, mind GDP arányosan egyre növekszik. Japán 266%-os GDP arányos államadóssága (melynek 43%-át a japán jegybank finanszírozza), vagy éppen az USA 123%-os adóssága arra világítanak rá, hogy *speciális esetekben* (pl. kulcsvalutájú országoknál) járható út az eladósodás, bár ez hosszú távon kétségtelenül kockázatokat hordoz magában. Hazánk teljesítményét azonban érdemes társadalmilag és gazdaságilag hozzánk hasonló országokéval összevetni.

2004-es uniós csatlakozásunkkor a régió legeladósodottabb állama voltunk, 59%-os GDP arányos államadóssággal. A 2006-os költségvetési kiigazítás ellenére emelkedett az államadósság, majd a 2008-9-es pénzügyi válság további növelte a GDP arányos adósságállományt (egészen 80%-ra).

GDP arányos bruttó államadósság változása (% , 2004-2023)

Forrás: [Eurostat \(2024\)](#)

A **magánnyugdíj vagyon államosítása** 2011-ben egy egyszeri, jelentős mérséklődést okozott, ezt követően már csökkenő trendet követett a mutató. A koronavírus válság következtében 2020-ban az adóbevételek bezuhantak, a növekvő állami kiadásokat csak adósságból lehetett finanszírozni. Azóta egy lassú mérséklődést figyelhetünk meg adósságrátánkban.

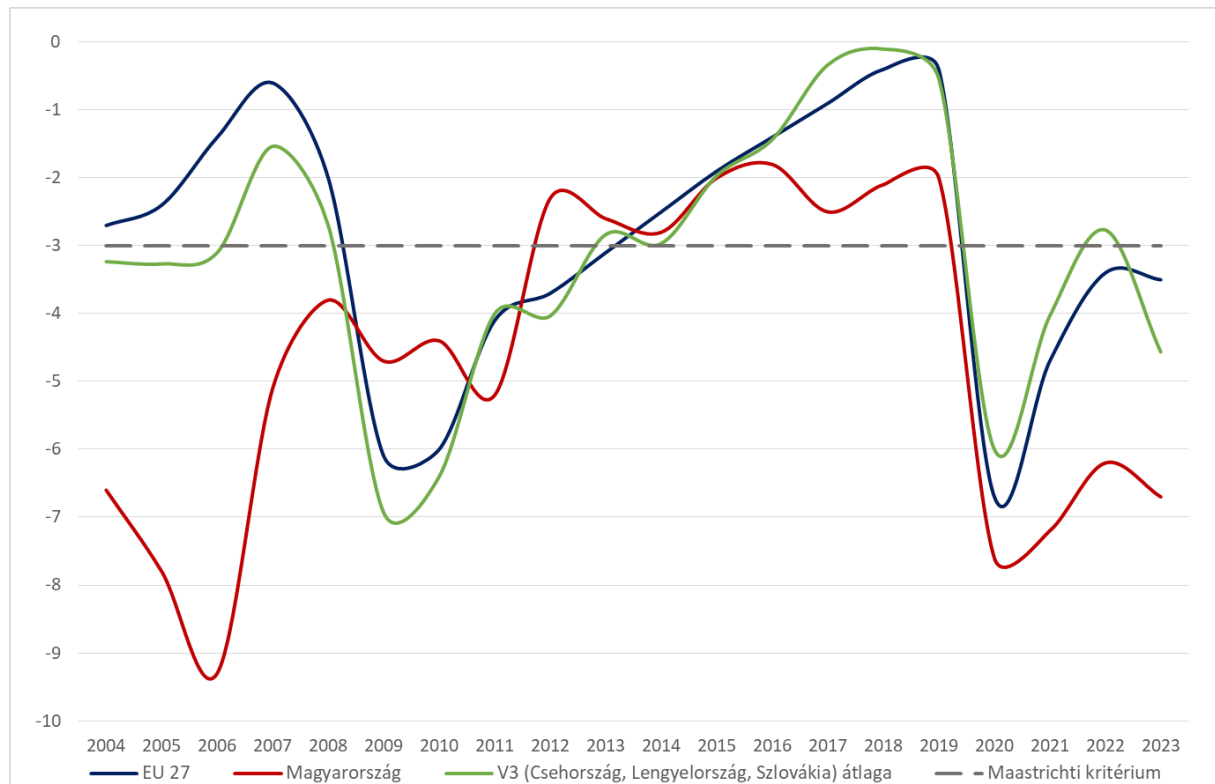
Mindezek következtében **2023-ban a hazai államadósság a GDP 73,5%-án állt**, ami azt jelenti, hogy e tekintetben 20 év alatt sem sikerült közelítenünk régiós versenytársainkhoz. Érdekes, hogy mindezzel együtt is kedvezőbbek a hazai adatok, mint az uniós átlag, elsősorban a dél-európai államok kiugró adósságrátái miatt. Árnyalja a képet azonban, ha az éves költségvetési egyenleg szempontjából is megvizsgáljuk az adatokat.

2004 és 2006 között elszállt a magyar költségvetés, évről évre kiugró deficittel néztünk szembe, így 2006-ot követően elkerülhetetlen volt a fiskális kiigazítás. Részben pont ezért érintett minket különösen rosszul a 2008-9-es pénzügyi válság: mind az EU-ban, mind régióinkban nagyobb mozgástere volt a gazdaságpolitikusoknak a költekezésre, ezzel szemben a konszolidáló hazai kormányzat ezt nem engedhette meg magának.

A **2010-es évek első felében nagyjából a régiós és az EU-s szintnek megfelelően alakult a hazai hiány**, majd ez az évtized végéig 2% körül ingadozott. Annak, hogy éveken keresztül tudtuk tartani ezt a mérsékelt szintű deficitet több oka is van: egyfelől megkönnyítette a költségvetés helyzetét a magánnyugdíjpénztári kifizetések megszüntetése, másrésztől kimagasló mennyiségű EU-s pénz érkezett

hazánkba, harmadrészt ekkor kedvező nemzetközi kamatkörnyezetnek örülhetett a hazai kormányzat.

GDP arányos költségvetési egyenleg (% , 2004-2023,)

Forrás: [Eurostat \(2024\)](#)

2017-től kezdve a mutató elszakadt a többi V4-es országtól, ettől a ponttól kezdve egészen napjainkig minden évben mi mutatjuk fel a legnagyobb GDP arányos deficitet a régióban. Ez a trend a COVID-krisis után még inkább felerősödött: a válságból való kilábalással párhuzamosan a többi V4-es ország szigorított költségvetési politikáján, miközben úgy tűnik, nálunk a fiskális fegyelem időszakának leáldozott.

Így tehát nem meglepő, hogy 2023-ban a magyar költségvetés GDP-nk mintegy 4,5%-át költötte el kamatkidásra,¹ mely EU-s összevetésben a legmagasabb. Eközben 2023-ban a teljes magyar oktatási rendszerre fordított állami kiadás GDP-nk 5,1%-a volt.²

Öröm az örömben, hogy nagyarányú (71%-os³) a forintban denominált államadósságunk, mely jelentősen csökkenti külföldi kitétségenket. Ezzel párhuzamosan azonban adósságunk 29%-os deviza részaránya miatt továbbra is fenyegető a forintgyengülés kockázata, valamint a rekordmennyiségű (7100 milliárd

¹ [MNB inflációs jelentés \(2024\)](#) 61. oldal

² [Eurostat \(2024\)](#)

³ [Államadósság Kezelő Központ \(2024\)](#)

⁴ [Államadósság Kezelő Központ \(2024\)](#)

GKI

Gazdaságkutató Zrt.

forintot meghaladó)⁴ inflációkövető állampapír-állományunk az államadósság elinfálását is megnehezíti. Mindez jelentős fejtörést okozhat a gazdaságpolitika irányítóinak.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1056 Budapest, Váci utca 84. fszt.2.

Telefon: +36-30-014-7848 E-mail: gki@gki.hu

További információk:

Molnár László (molnar.laszlo@gki.hu) és Mihályi Máté (mihalyi.mate@gki.hu)
